

OBRANA OBSAZENÉHO OPERAČNÍHO LETIŠTĚ

V posledních letech militaristické kruhy USA i ostatních států agresivního paktu NATO věnují vysokou pozornost výcviku a všestranné připravenosti jednotek a útvarů určených k plnění zvláštních úkolů v týlu našich a spojeneckých vojsk.

Soudobé výsadky nepřítele představují rychlou, mohutnou a manévrovou sílu. Jsou schopny nečekaným útokem dočasně ovládnout zájmová letiště a tato krátkodobě udržet do splnění úkolu. Kromě dočasného ovládnutí letiště mohou výsadky a diverzní skupiny daleko účinněji vést destrukční a jinou diverzní činnost proti útvarům letectva, místům velení a zařízením týlu. **Zpravidla hlavním cílem jejich činnosti bude létající personál, letouny, letištní plochy, velitelská stanoviště, zásoby PHM a letecká munice a zabezpečovací prostředky.**

S působením diverzních skupin je nutné počítat již při zaujímání jednotlivých stupňů bojové pohotovosti, a to např. při:

- svozu vojáků z povolání na letiště, zejména pak létajícího personálu,
- rozmístování na novém operačním nebo záložním letišti,
- letištním manévru,
- doplňování zásob,
- obnově bojeschopnosti po nepřátelském úderu.

V závislosti na těchto možnostech nepřátelského napadení operačního letiště narůstá v současnosti význam bojového zabezpečení, které v podmínkách rozmístění a činnosti na operačním letišti zahrnuje:

- pozemní a protivzdušnou obranu,
- zabezpečení nepřetržitého velení,
- rozptýlení a ukrytí živé síly, letounů, techniky a materiálu,
- ženíjní zabezpečení pozemní obrany,
- nepřetržitě pozemní, vzdušné, radiační a chemické pozorování a průzkum,
- protipožární ochranu,
- včasné vyzoomění útvarů a jednotek,
- maskování a popřípadě i klamnou činnost v prostoru letiště,

— zdravotnické, technické, týlové, inženýrsko-letecké, letištní zabezpečení, jako součást celkového komplexu zabezpečení bojové činnosti leteckého útvaru na operačním letišti.

Realizace bojového zabezpečení na operačním letišti představuje rozvinutý a složitý proces rozhodovací, plánovací a organizační činnosti velitelů a štábů útvarů letectva. Každá jeho oblast, která se týká bojového zabezpečení, vyžaduje samostatný přístup a rozpracování s poskytnutím nevyhnutelných navazujících činností.

Cílem obrany operačního letiště je zabezpečit nepřetržitě plnění bojových úkolů leteckým útvarem. K tomu se přijímají a realizují opatření, která vytvářejí podmínky ke zničení nebo odražení nepřítele a snížení vlastních ztrát.

Ke splnění tohoto cíle je nutné, aby úplnou sestavu obrany operačního letiště tvořily tyto hlavní prvky:

1. Zajišťovací pásmo na obvodu operačního letiště, které zahrnuje:

- ženíjně vybudované opěrné body čet obsazené strážním zajištěním,
- zátarasy, nástražné signální zařízení a jiné nástrahy,
- pátrací hlídky mezi opěrnými body, na nepřehledných směrech a nebezpečných prostorech,
- pozemní a vzdušný průzkum okolí letiště,
- ženíjní vybudování stanovišť pro pozorovatele pozemního a vzdušného průzkumu,
- ženíjně vybudované palebné postavení jednotky PLdvK a střelců PLRK S-2M.

2. Přímé zajištění a kruhová obrana jednotlivých rozptylových prostorů, velitelských stanovišť, objektů a pracovišť, stanovišť a parků techniky.

3. Uzávěry prostoru letiště na vstupních a výstupních komunikacích na obvodu letiště, kontrola a regulace pohybu vozidel a osob.

4. Pohyblivá záloha jako manévrová jednotka, zasazená v systému obrany. Její palebné jádro je stálé, hlavní síly se aktivují až na „Rozkaz“ (signál).

5. Přímá PVO, která je tvořena jednotkou PLdvK a střelci PLRK S-2M a pozorovateli vzdušného prostoru.

K základním opatřením pro pozemní obranu letišť patří především úkryty pro letouny, zabezpečovací techniku, živou sílu, důležité materiální prostředky (letecká munice a LPH) a maskování různých objektů rozmístěných na letišti.

Při organizování bojového zabezpečení a obrany letiště je nutné, jak v mírové činnosti, tak i v případě válečného konfliktu, brát v úvahu celou řadu zvláštností. Dále musíme respektovat požadavky a zásady ochrany letectva na letištích. Ty je nutné z větší části realizovat nebo připravovat již v míru. Z tohoto důvodu je na každém letišti zpracován Plán opatření ke zdokonalení ochrany a obrany letiště.

Základními požadavky na obranu operačního letiště jsou především:

- kruhový charakter obrany letištního prostoru jako celku s důrazem na nejnebezpečnější směry; základem této obrany je systém opěrných bodů, který je doplněn zátarasy, technickými prostředky a dále zabezpečení střežením a hlídkováním,
- každý prvek obrany musí být úporně bráněn,
- zajištění odolnosti proti úderům letectva, raketových prostředků a zbraní výsadku a diverzních skupin,

— nepřetržitost a stálá vysoká bojová pohotovost; obrana musí být zabezpečena ve všech ročních obdobích.

Při plánování a organizování pozemní obrany operačního letiště je nutné brát v úvahu zvláštnosti, jako je:

— značná rozloha prostoru letiště v porovnání s rozmístěním jednotek jiných druhů vojsk v kasárnách,

— poměrně vysoký počet osob a techniky, které se pohybují téměř po celém prostoru letiště, a to platí zvláště při dislokaci více útvarů a zařízení na jednom letišti,

— velká vzdálenost mezi jednotlivými objekty, odbornými pracovišti a případně mezi ubytovacím prostorem a samostatným letištem,

— převážně rovinný terén v prostoru letiště, který napomáhá průzkumu pozorováním z okolních vyvýšenin a staveb.

K těmto faktorům se přidružují ještě další okolnosti, které vyplývají z období válečného konfliktu.

Pro účinnou obranu a ochranu letectva na zemi (na letištích) je nutné již v míru realizovat nebo připravovat zejména tato opatření:

1. **Odolnost letišť**, která zahrnuje veškerá opatření ženíjně stavebního charakteru k ukrytí a ochraně osob, techniky a materiálu.

2. **Maskování**, které je tvořeno souhrnem všech maskovacích a klamných opatření organizovaných v areálu letiště a jeho okolí, včetně ochrany proti radioelektronickým prostředkům vzdušného průzkumu.

3. **Prostorové uspořádání objektů**, jež zahrnuje komplex opatření, která mají podstatný vliv na dlouhodobou existenci a účelové využití jednotlivých objektů.

4. **Racionalizaci činnosti**, která zdůrazňuje přesnou a vysoce organizovanou činnost ve všech procesech zabezpečování letového provozu, přesnou a časově omezenou činnost při plnění ostatních úkolů na letišti a v jeho okolí.

5. **Organizaci činnosti**, jež klade důraz na soustředění maximálně možného objemu organizovaných procesů na letišti z hlediska času a povětrnostních podmínek.

Základním smyslem všech těchto opatření je především zabezpečit vybavenost letišť tak, aby odpovídala požadavkům operační a bojové využitelnosti, umožňovala utajit stupeň jejich využití a vytvořit optimální podmínky pro jejich obranu a ochranu.

Pro obranu operačního letiště je možné v současné době kalkulovat s následujícími silami a prostředky:

— jednotkou PLdvK 30 mm,

— družstvem střelců PLRK S-2M,

— letištní ženíjní jednotkou,

— četami bojového zabezpečení rot zabezpečení letového provozu,

— silami a prostředky určenými z počtů všech útvarů na letišti,

— posilovými jednotkami od vševojskových útvarů.

Tyto síly a prostředky se vyčleňují podle zpracované dokumentace pro obranu letiště, a to **Plánu ochrany a obrany letiště**.

Obrana operačního letiště se může rozvinout:

— aktivováním části sil a prostředků určených pro zasazení do obrany v případě zvýšeného nebezpečí napadení,

— aktivováním všech sil a prostředků předurčených pro rozvinutí obrany na plnou bojovou hodnotu v případě nečekaného napadení nepřitelem.

Těžiště vedení boje při obraně letiště spočívá na veliteli leteckého technického útvaru, jako zástupci velitele leteckého útvaru pro pozemní obranu a na náčelníkovi štábu leteckého útvaru. Dále pak na velitelích obranných sektorů a opěrných bodů letiště, veliteli jednotky PLdV a pohyblivé zálohy.

Velitel leteckého útvaru je povinen i při napadení letiště věnovat hlavní pozornost osádkám ve vzduchu. Přitom musí rozhodovat o zásadních otázkách obrany. Z tohoto důvodu musí být nepřetržitě informován o:

- vzdušné a pozemní situaci,
- možnostech plnění bojových úkolů leteckým útvarem,
- vzniklých ztrátách, stavu a poškození letištních ploch a dalších důležitých událostech.

Pozemní obranu letiště je nutné chápat jako součást celkového komplexního zabezpečení obrany, ochrany a bojového zabezpečení operačního letiště.

K tomuto nezbytně dále přistupuje:

- systém dozorcích a strážních služeb s využitím soudobých spojovacích, radiotechnických a technických prostředků pro sřezení,
- systém příjmu zpráv a informací, jejich včasné předávání a zajištění včasného proniknutí rozkazů a signálů,
- zajištění přísného a organizačně zabezpečeného režimu života v prostoru letiště a jeho blízkého okolí,
- plánovitý a systematický výcvik k plnění složitých a náročných úkolů při obraně a ochraně letišť.

Při organizaci pozemní obrany je vždy nutné konkrétně určovat úkoly a odpovědnost jednotlivých velitelů (náčelníků) útvarů, jednotek a zařízení rozmístěných na letišti. Dále pak organizovat z funkce velitele letiště náročné kontroly a prověrky splnění nařízených opatření a vydaných úkolů.

Připravenost operačního letiště k obraně není záležitostí pouze velitelů a štábů útvarů, ale všech funkcionářů na základě všeobecných povinností stanovených bojovými řády a Plánem obrany a ochrany letiště.

Za splnění úkolů obrany operačního letiště odpovídají:

- velitelé (náčelníci) útvarů a jednotek dislokovaných na letišti,
- náčelníci služeb a ostatní funkcionáři za obranu objektů, pracovišť na letišti a za splnění úkolů uložených jim ve prospěch obrany,
- za bojeschopnost a splnění úkolů neorganickými četami (jednotkami) obsazujícími na signál opěrné body, kruhovou obranu prostorů a vytvářejících pohyblivou zálohu velitelé a funkcionáři, kteří vyčleňují určené síly a prostředky pro tyto účely,
- za vybudování opěrných bodů a jejich připravenost k plnění bojového úkolu velitelé a náčelníci, kterým byla určena povinnost vybudovat opěrné body,
- za přímé zajištění jednotky, objektu nebo pracoviště příslušný velitel (náčelník) jednotky, náčelník služby, velitel skupiny na samostatném odloučeném pracovišti,
- za přímé zajištění míst velení náčelník štábu; výkonným orgánem je velitel jednotky, která brání velitelské stanoviště,
- za obranu osady určené k rozmístění jako celku určený velitel (funkcionář); do rámce této obrany zpravidla patří i obrana ubytoven pilotů a štábů.

Při plnění úkolů obrany a ochrany operačního letiště je možné využívat i technické prostředky, zejména pro střežení areálů a objektů. Tyto prostředky jsou většinou stabilní a určeny jako doplňkové zabezpečení střežení. Rozdělují se na:

- prvky technického zařízení pro střežení; jde o oplocení, strážní věže, telefonní spojení, hlasitý telefon, osvětlení úseků pásma střežení („světelné bariéry“) a strážnice,

- signalizační zařízení střežení technickými prostředky, mezi něž patří signální slaboproudá stěna a lokální průzkumné prostředky.

Soustava prvků a zařízení musí vycházet z personálních možností střežení a systému střežení, které musí být stabilní a poskytovat záruku stálosti a využití technických prostředků na delší dobu. Prvky a soustava musí být voleny tak, aby vylučovaly stereotyp a naopak, aby dovozovaly variantnost střežení včetně zesílení při zvláštních situacích.

Základem obrany operačního letiště jsou její podsystemy pozemní a protivzdušné obrany, které se však mohou rozvinout do plné bojové hodnoty až při mimořádných opatřeních. Stabilní prvky a soustava musí být vybírány a situovány tak, aby navazovaly na celkový systém obrany daného operačního letiště, tvořily jeho součást, byly takticky využitelné zvláště z hlediska paleb, pozorování, uzávěry prostoru letiště, manévru pohyblivou zálohou a dalších požadavků. To předpokládá potřebnou stabilitu zámyslu plného rozvinutí obrany příslušného operačního letiště.

Operační letiště, sklady materiálních prostředků, místa velení a navedení představují jedny z prvořadých cílů diverzních skupin nepřítele. Technické prvky a soustavy ke střežení jsou značně zranitelné a podstatně méně odolné, než objekty pro pasivní obranu letiště (okopy a jiné ženíjní stavby polního typu). Pro případ vyřazení těchto technických prvků a zařízení je nutné mít připravené zabezpečení obrany a ochrany významných objektů a zařízení na letišti jinými silami a prostředky pozemní obrany.

Významné místo v organizaci obrany a ochrany operačního letiště zaujímá maskování.

Maskování letectva je úkol neobyčejně rozsáhlý, složitý a obtížný. To vyplývá ze skutečnosti, že letectvo tvoří široký komplex prostorově rozsáhlých, rozmanitých a různorodých cílů.

Smyslem a cílem maskovacích opatření na operačním letišti musí být především odstranění demaskujících příznaků letiště, letecké a zabezpečující techniky. Musí rovněž splňovat požadavek komplexnosti proti všem druhům průzkumu a zabezpečovat maskování cílů taktického a operačního charakteru. Vzhledem k současným průzkumným prostředkům nepřítele musí být proto úkoly maskování plněny již v míru.

Z těchto důvodů je zpracován Plán komplexního maskování letiště, včetně harmonogramu prací materiálního zabezpečení. Plnění tohoto plánu ovlivňuje především velitel a to tím, jak si ujasní úkol, dále dobré materiální a technické zabezpečení a připravenost lidí. K uskutečnění deformačních maskovacích náterů rozmístěných objektů na letišti se zpravidla používají maskovací barvy pod označením LERAN.

Prvořadou pozornost na zpevněném operačním letišti je nutné věnovat maskování vzletové a přistávací dráhy (VPD), pojezdové dráhy (PD) a letounům. Tyto plochy budou opatřeny deformačními maskovacími nátery, pomocí kte-

rých rozčleníme zpevněné plochy na řadu barevných nepravidelných skvrn odpovídajících celkovému charakteru okolí. Aby toto maskování bylo účinné, je nutné stejným způsobem (deformačními nátěry) rozčlenit i okolí včetně komunikační sítě. Všechna opatření však bude možné dělat až při uvedení útvarů do vyšších stupňů bojové pohotovosti, neboť služební předpis Let-1-1 z pohledu bezpečnosti leteckého provozu v době míru stanoví přesně, jak zpevněné plochy musí být označeny. Aby maskování splnilo požadavek komplexnosti, uskutečňuje se ještě maskování **proti radiolokačnímu průzkumu**.

Protiradiolokační maskování je dnes součástí radioelektronického boje a nabývá na stále větším významu. Konkrétní způsoby tohoto maskování operačního letiště jsou u leteckého svazu uskutečňovány a procvičovány v souladu s předpisem Žen-2-12 a vlastní pomůckou Maskování objektů frontového letectva proti prostředkům technického průzkumu nepřítele. Protiradiolokační maskování letištních ploch, objektů, techniky a vytváření klamných objektů a prostorů soustředění techniky včetně klamných VPD je zabezpečeno pomocí koutových odrážeců KO-1 a KO-2.

Na maskování letounů, zabezpečující techniky umístěné na polním letišti jsou, kromě masek „M“, zavedeny i speciální maskovací soupravy. Na letouny to jsou: maska bojového letounu MBL, masky na všechny typy vrtulníků, zahájena byla dodávka maskovacích souprav na dopravní letouny.

Pro vytváření klamně činnosti jsou zavedeny makety vrtulníků Mi-8 a Mi-24D.

Kromě toho lze klamně soustředění vytvořit pomocí masek MBL a koutových odrážeců. V současné době proběhly vojenské zkoušky s novými maskami bojových letounů Treska-2, které budou umožňovat i maskování letounů na stojánkách a zpevněných plochách. Kromě toho bude možné pomocí této masky a koutových odrážeců vytvářet klamně rozptylové prostory, včetně klamně maskování letounů.



Všichni letečtí velitelé a náčelníci jsou povinni náročně organizovat s vyčleňnými silami a prostředky stanovené úkoly v systému ochrany a obrany operačního letiště. Významná a nutná je součinnost při obraně operačního letiště s jednotkami umístěnými v blízkosti letiště. K tomu se zpracovávají společné plány činnosti podle rozhodnutí velitelů armád a frontu.